

HOFMANSBYGDS BY

Förleden hovman kommer av yrkesbeteckningen hovman, frälseman, ryttarsoldat. Namnet uttalades förr /håmlabyd/. 1554 skrev man *Hofmennebygde haga*, Hofmansbygds hagar. Hofmansbygd tillhör Ringamåla socken.

Ursprungligen var Hofmansbygd, 2/3 mantal, en by med två gårdar, mellan 1781-1828 fanns dock tre gårdar. De nuvarande två gårdarna, den södra och den norra, uppfördes båda omkring 1850. Ladugården till södra gården revs i samband med vägombyggnaden på 1950-talet.

I **1671 års jordrevningsbok** (jordrevning är kartläggning och värdering av mark för skattläggning) är Hofmansbygd ett Kronohemman på 2/3 mantal som årligen räntar (betalar skatt) 5 daler och 16 ½ öre.

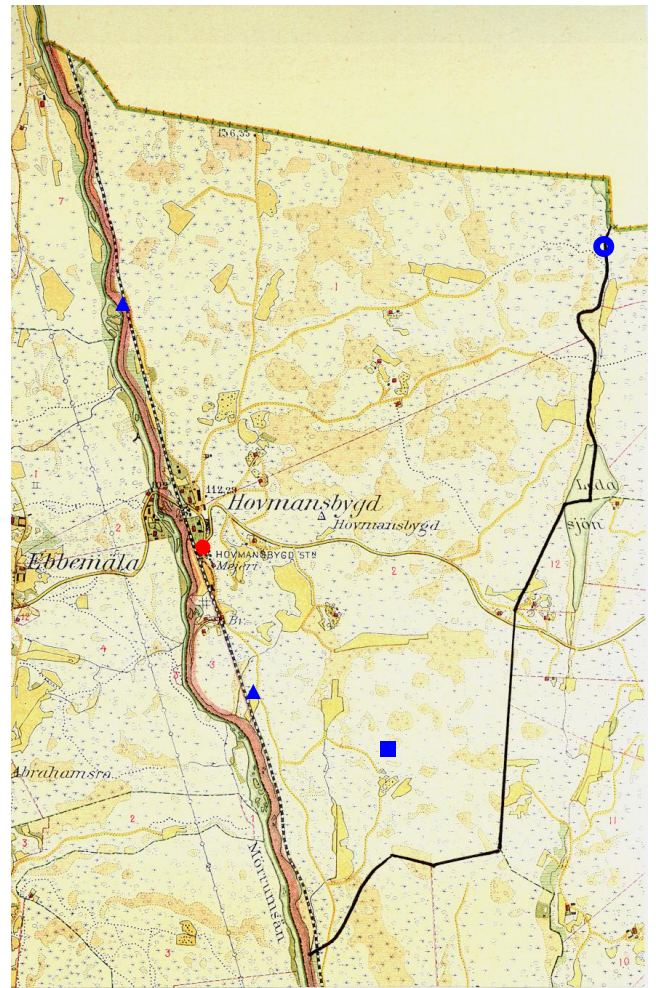
Dessutom betalas salpeterskatt, koppskatt, kyrkotionde, biskopstionde och hästehållspenningar till kronofogden. Som hemmanets skyldighet ingår dessutom timmerkörslor till skeppsbyggeriet i Karlshamn.

Man beskattades också för laxfiske och kvarn. Bland commoditeterna kan nämnas liten ekeskog och litet bokeskog inalles till 8 svins ollon, fureskog nog till byggningstimmer och annan förnödenhet, surskog nog till överföd, laxefiske uti Mörrums å och ett ålavarma. En liten bäckakvarn kan mala när flod är, mulbetet gott. Byn kunde föda 16 st boskap, 4 hästar, 12 får, 24 getter och 6 svin.

Enskifte ägde rum i Hofmansbygd 1825-26. I byn, som var 2/3 mantal kronoskatte, fanns tre gårdar, varav en hade två lotter. Två gårdar stannade kvar på sina gamla platser medan den tredje utflyttades. Byns totala areal var 1.257 tunnland varav vägar, bäckar och halva Mörrumsån utgjorde 30 tunnland.

Flygfoto omkring 1945

Hofmansbygds by omkring 1915
▲ Laxfiske ● Älfiske
● Tavlans plats ■ Hoffmans torp

Såg- och kvarnplan, båtsmanstorp, fiskena och vägarna med sandtag fastställdes som byns samfälligheter. Vägen från Härnäs till Smålandsgränsen skulle hålla 8 alnars bredd. Byns fisken var ett älfiske vid Gängelbäcken vid gränsen mot Abborremåla och laxfiske vid Mörrumsån. Till dessa utlades också fiskeplaner om tre kapplands storlek.

Björnbäcken kommer från höjderna öster om byn och rinner ut i Mörrumsån. Mellan Sverige och Danmark uppstod en gränsvist som pågick från 1500-talets mitt fram till 1804 som gällde sträckningen av riksgränsen mellan Mörrumsån och Bräkneån. 1554 menade svenskarna att gränsen skulle gå ca två kilometer söder om nuvarande gräns, medan danskarna 1555 hävdade att gränsen skulle gå ungefär som den är idag. Svenskarna accepterade i huvudsak den nuvarande gränsen år 1603. Björnbäcken var omtalad som gränsmärke vid tvisten 1554-55 och ingick i en serie av de gränsmärken längs den gräns som svenskarna hävdade.

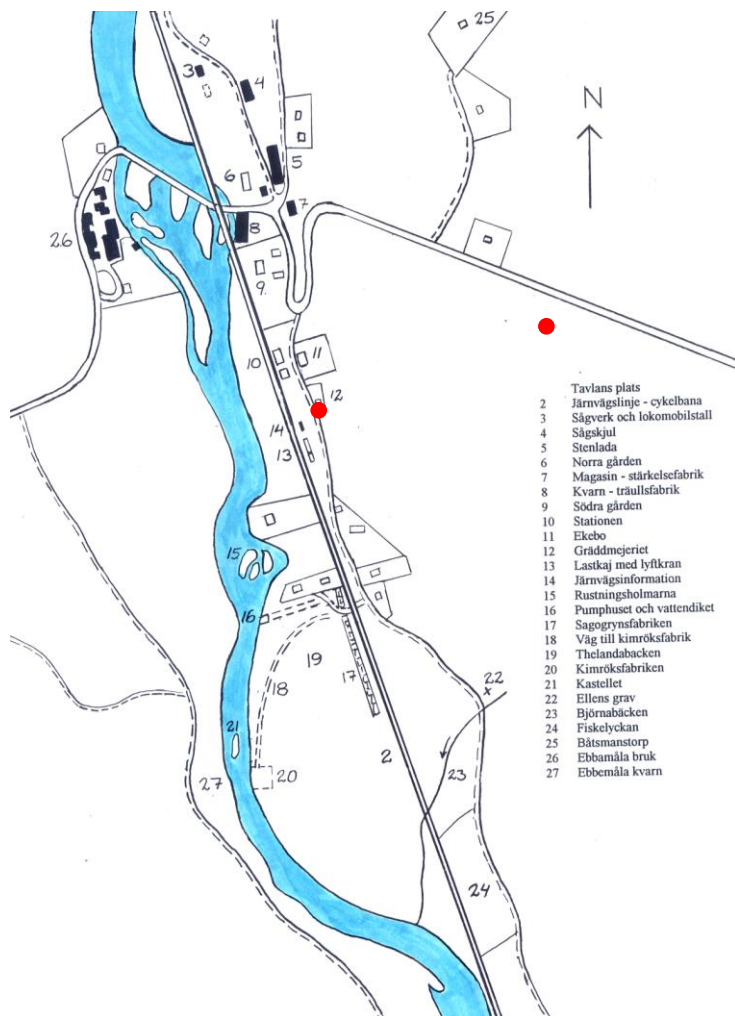
Att Hofmansbygd ligger vid den gamla riksgränsen minner några namn med drag av ofredstider. En liten holme i Mörrumsån strax norr om kimröksfabriken kallas **Kastellet**. Strax norr om pumphusruinen till sagogrynsfabriken ligger några låga öar-holmar som kallas **Rustningsholmarna**

Hofmansbygds båtsmän hette från början **Trana**. Mellan 1770 och 1780 var namnet **Långben** och därefter **Hoffman** vilket namn behölls så länge båtsmanshället varade.

Båtsmanstorpet låg 400 m öster om byns centrum, norr om landsvägen. Byggnadsdelar av båtsmanstorpet finns i det hus som idag ligger på båtsmanstomten.

Ett annat torp som kallades **Tranetorp** låg ca 1,5 km sydost om bycentrum och var med på enskifteskartan från 1825-26. Senare kallades torpet **Hoffmans torp**. Namnen har anknytning till byns båtsmän. De många odlingsrösena och stenarbetena vittnar om ett omfattande uppodlingsarbete.

Nuvarande markägaren har underhållit torplyckan och den hålls öppen av betande djur. Ruinen efter torpet har märkts ut av Ringamåla Hembygdsförening.

Ångbränneri. Stärkelsefabrik.

Byggnaden har ursprungligen varit gårdsmagasin, hörande till den norra av de två gårdarna. Magasinet fick sin nuvarande form med bottenvåning av marksten och överbyggnad av timmer på 1850-talet, då mangårdsbyggnaden uppfördes. Vid denna tid var det ångbränneri i magasinet. Bränneriet fanns upptaget i fyrktalslängderna för Ringamåla socken under senare delen av 1800-talet. Stenvåningen är möjligen äldre och hörde då till en gård som fanns här på 1700-talet.

Stärkelsefabrik inrättades i magasinet strax efter 1910. Driften var i gång under första världskriget och fram på 1930-talet. Taxeringsvärdet 1913 var 6.000 kr.

Vy över Hofmansbygd omkr 1900
Foto taget från Telandabacken

Ladugården som tillhör norra gården användes av Kronan som förråd på 1970-talet. I samband med detta togs ovanvåningens golv och bjälklag bort

Stationen.

Stationshuset är uppfört i samband med att Karlshamn - Vislanda öppnades 1874. Banan trafikerades med passagerare fram till 1970. Godstrafiken pågick till 1979 då järnvägen lades ned. Därefter såldes stationshuset som byggdes om till bostad. Till stationshuset, som är uppfört i trä, hör magasin, vedbod/brygghus och f d pissoar.

Norr om stationsbyggnaden låg pumphuset där lokomotiven fyllde på vatten till ångpannorna.

Med Hofmansbygds station hade Kyrkhult sina postförbindelser. När stationen upphörde som poststation blev det Hemsjö som övertog posten till Kyrkhult.

Längre söder ut står en gammal **lyftkran** på en lastbrygga av betong, kajstenen i granit. Denna användes främst vid lastning av gods till och från Ebbamåla Gjuteri.

I Hofmansbygd fanns från slutet av 1800-talet och till 1930-talet en skeppsredare. Det var **kaptén Nils Eriksson** född 1865, ingift i Hofmansbygd och som bodde i Ekebo. Han ägde eller var delägare i sju fartyg varav ett, skonaren Linnea, hade Hofmansbygd som hemort. Han var också trävaruhandlare och hade ambulerande ångsåg. Virkesförrådet fanns på planen söder om stationen.

Huset **Ekebo** uppfördes 1882 av hemmansägare Bengt Johnsson som utlösen åt sin dotter Emelie Bengtsson, gift 1883 med sjökaptén Nils Eriksson.

I utbyggnaden mot norr på Ekebo låg fram till omkring 1960 **Håkan Jönssons affär**. Jönsson drev också **taxirörelse** och **bensinstation**.

Håkan Nilssons **Bageri**, från början av 1900-talet, låg vid vägkorsningen vid träullsfabriken. Innehavare omkring 1910 var Emma Jönsson. Här fanns också **telefonstation**. Bageriet revs vid vägombyggnaden på 1950-talet.

Intill den gamla vägen som löper längs järnvägslinjen alldeles vid Björnabacken ligger **Ellens grav**. För att undgå pesten i byn blev en liten flicka, Ellen, levande begravd här. Ett ekkors som minde om den tragiska händelsen stod här vid 1900-talets början.